

JAUNIMO UGDYMO PRINCIPAI, KURIAIS REMIANTIS TURĖTŲ BŪTI RENGiami IR ĮGYVENDINAMI JAUNIMO VEIKLOS PROJEKTAI

Jaunimo neformalus ugdymas – kryptinga veikla, kuria, plėtojant jauno žmogaus asmenines, socialines ir edukacines kompetencijas, siekiama ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Jaunimo neformalaus ugdymo praktikoje yra svarbu ne tai, kaip pavadinami tam tikri dalykai, bet tai kas iš tikrųjų yra daroma.

Jaunimo neformalus ugdymas padeda jaunam žmogui:

- Išsilaisvinti iš nepagrįstų išorinių apribojimų, kurie atsiranda suaugusiems neobjektyviai įvertinus jauno žmogaus galimybes ir taip apriboja galimą jaunuolio potencialą ir saviraišką. Išsilaisvinimas iš šių apribojimų reiškia pastangas sumažinti kylantį konfliktą tarp kartų. Tai daroma jaunam asmeniui suteikus saugią erdvę, kurioje jis gali pajusti ir išbandyti savo realias galimybes. Tokioje erdvėje aplinka atvirai priima vykstančius pasikeitimus.
- Išsilaisvinti iš nepagrįstų vidinių apribojimų, kurie formuojasi dėl asmeninės patirties trūkumo. Ją jaunas žmogus kompensuoja tėvų, autoritetų, tradicijų suformuotomis vertybėmis. Išsivadavimas iš nepagrįstų vidinių apribojimų reiškia jauno žmogaus vertybių formavimąsi asmeninės patirties pagrindu.
- Siekti atsakomybės už savo gyvenimą, kai jaunas asmuo sąmoningai suvokia savo norus bei tikslus ir savarankiškai siekia jų realizavimo.
- Siekti prasmingo savęs realizavimo, kurio esmė – asmeninių ir bendruomenės interesų derinimas siekiant tikslų ir naudojant savo sugebėjimas.

Neformalaus jaunimo ugdymo principai:

- **Specifinė aplinka.** Jaunimo neformalus ugdymas vyksta specifinėje aplinkoje, kuriai turi būti būdinga tam tikra autonomija, kad jauni asmenys galėtų saugiai eksperimentuoti, išbandyti save be didesnio pavojaus pakenkti sau ir aplinkiniams.
- **Aktyvus dalyvavimas ugdymo(si) procese.** Jaunimo neformaliame ugdyme dalyvaujantys jauni asmenys rezultatų pasiekia pirmiausia savo aktyvumo dėka. Aktyvumo siekiama skiriant laiko asmeninio patyrimo įvardijimui ir suvokimui. Jei reikia, kuriant dirbtines situacijas naujo patyrimo įgijimui; pateikiant teorinę medžiagą aktyviam aptarimui.
- **Visumos principas.** Šis principas reiškia visuminį požiūrį į jauną asmenį, ugdymo tikslus ir darbo metodus; neignoruojami nei jausmai, nei protas, nei fiziologija; kreipiamas dėmesys tiek į asmenį, tiek į grupę, tiek į temą. Ugdymo metu įgytą patirtį siekiama susieti su tikrove. Jaunimo neformaliame ugdyme derinami emociniai, fiziniai, intelektiniai metodai, užtikrinantys visuminį asmenybės ugdymąsi.
- **Mokymasis iš patirties.** Jaunimo neformalaus ugdymo procesas yra grindžiamas patyrimu, kuris įgauna prasmę tik tada, kai yra suvoktas ir įsisąmonintas. Todėl patyrimas yra aptariamas (refleksija), daromos išvados (generalizacija), kurios įgauna prasmę jei pritaikomos gyvenime.
- **Atviras ir neformalus bendravimas.** Jaunimo neformalus ugdymas yra saugi erdvė, kurioje žmogus gali būti savimi, dalindamasis gyvenimo patirtimi, atverdamas ir savo silpnąsias puses, nebijodamas suklysti ir pripažinti savo klaidas.
- **Nekonkurencinės aplinkos kūrimas.** Jaunimo neformalus ugdymo veikla yra erdvė, kurioje vengiama dirbtinės konkurencinės įtampos. Jauni asmenys nėra lyginami vienas su kitu, bet sukuriamos sąlygos patiems įsivertinti asmeninius pasiekimus.

- **Į grupės procesą orientuotas ugdymas(is).** Grupė jaunimo neformaliame ugdyme tarnauja kaip priemonė, kaip savotiškas visuomenės modelis. Grupėje mokomasi spręsti tarpasmeninius santykius, priimti bendrus sprendimus, dalintis darbais ir atsakomybėmis. Grupėje suintensyvėja ir individualus ugdymasis.

Dažniausiai pastebimos klaidos:

- neįvardijama problema, kuri bus sprendžiama, paraiškos 3.3.1 dalyje (rašoma apie organizaciją ar veiklas ir pan.);
- neįvardijami dalyvių interesai ir poreikiai arba akivaizdu, kad poreikius nustatė suaugęs žmogus, nesitaręs su jaunais žmonėmis;
- neaprašyta, kaip į projekto įgyvendinimą įsitrauks jauni žmonės (**šis konkursas yra jaunimo iniciatyvų konkursas, todėl siekiama, kad jaunas žmogus dalyvautų ne tik veiklose į kurias bus pakviesti, o jau ir kuriant projekto idėją**);
- neatsispindi neformalaus jaunimo ugdymo procesas (daugelis projektų apriboja galimą jaunuolio potencialą ir saviraišką dėl labai įrėmintų, iš anksto suaugusio žmogaus suplanuotų veiklų, o tai labai prieštarauja neformaliajam jaunimo ugdymui);
- planuojama rengti veiklas, kurios nėra jaunimo iniciatyva ir (arba) šias paslaugas nemokamai teikia kitos organizacijos, pvz.: rankdarbių, amatų būrelius ir pan.